

Jan Trzeciakowski

Ełk

Informator Archeologiczny : badania 4, 10-11

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanowisko położone jest na południowo-wschodnim stoku dużej, częściowo rozwianej wydmy. W pobliżu kulminacji wystąpiła zwarta krzemienica o średnicy kilku metrów, zawierająca kilkaset wyrobów krzemiennych, zalegających w warstwie bielicy i w górnych poziomach iluwalnych gleby typu bielicowego. Dalsze kilkaset wyrobów zalegało w pewnym rozproszeniu, na stoku wydmy, w warstwie współcześnie nawianego piasku. Pochodzą one z uszkodzonej części krzemienicy.

W wykopie o powierzchni około 2 arów znaleziono ogółem ponad 1 100 wyrobów krzemiennych w tym 11 rdzeni i około 80 narzędzi. Wśród nich zdecydowanie przeważają zbrojniki, bardzo zróżnicowane pod względem typologicznym. Na uwagę zasługuje dopasowanie do siebie około 100 wyrobów tworzących składanki wiórów i odłupków z rdzeniami, wiórów z narzędziami, wiórów i odłupków między sobą i narzędzi z rdzeniami. Ponad 80 proc. wyrobów wykonana jest z krzemienia czekoladowego, reszta z krzemienia narzutowego, kredowego, bałtyckiego i krzemienia jurajskiego.

Odkryty inwentarz należy interpretować jako przemysł — krzyżówkę typologiczną elementów kultury janisławickiej i kultury chojnicko-pieńkowskiej, zaś na podstawie występowania kilku trapezów datować na okres atlantycki, najpewniej na jego pierwszą połowę.

EŁK

Zespół do badań etnogenezy Słowian
w Polsce północno-wschodniej Instytutu
Historii Kultury Materialnej
Polskiej Akademii Nauk.

Badania prowadził mgr Jan Trzeciakowski. Finansował PAN.
Drugi sezon badań. Stanowisko otwarte, piaskowe, nad jeziorem z okresu schyłkowego paleolitu (i mezolitu?).

Stanowisko było wstępnie badane w ub. roku. Zajmuje ono obszar ok. 4 ha pomiędzy Jeziorem Ełk i Szarki. W jego sąsiedztwie występuje kilka innych stanowisk, w tym dwa o podobnym do niego charakterze kulturowym.

W czasie prac wykopaliskowych założono 3 wykopy o łącznej powierzchni 202 m² oraz 50 sondaży zwiadowczych.

Wykop usytuowany na plateau, ok. 30 m od krawędzi wysoczyzny, dostarczył bardzo bogatego i dobrze izolowanego w przestrzeni skupienia zabytków. Skupienie posiadało kształt nieregularnego owalu o wymiarach 9×6 m. Jego inwentarz liczy 4 693 zabytków krzemiennych, w tym 444 narzędzi i zbrojników oraz 140 rdzeni i odpadków technicznych specjalnej obróbki rdzeni wiórowych. W skupieniu znaleziono też 2 obłupnie

narzędzi siekierowatych, wykonane ze skał krystalicznych. W inwentarzu krzemiennym znajduje się jedno ostrze świderskie (przeżalone), fragment takiego ostrza, ostrze trzoneczkowe bez łuskania spodniego, wiórki „Borki”, zbrojniki mikrolityczne atypowe, rdzenie dwupiętowe małe i średnie, półsurowiec z rdzeni dwupiętowych dużych, rdzenie jednopiętowe mikrolityczne, rylce różnych typów, drapacze w większości odłupkowe, w tym podkrążkowe i krążkowe oraz łączone z rylcami. Bardzo ubogo reprezentowane są w inwentarzu przekłuwacze (2+2?), pazury (1 szt.), noże obrobione i inne formy. Prawie zupełny brak form narzędzi doraźnego użytku oraz silnie zniszczonych w pracy lub wielokrotnie naprawianych, typowych dla wielu podomowych stanowisk mezolitycznych. Inwentarz cechuje stosunkowo wysoki procent narzędzi. Według wstępnej oceny doc. dr R. Schilda skupienie to przedstawia najbogatszy z dotychczas nam znanych zespołów cyklu przemysłowego mazowszańskiego.

Wykop 2, usytuowany na stoku wysoczyzny dla sprawdzenia zagospodarowania tego odcinka terenu stanowiska, nie dostarczył skupienia zabytków, a jedynie pojedynczo rozproszone okazy i potwierdził zebrane w tym zakresie obserwacje na podstawie występowania materiału zabytkowego na powierzchni terenu.

Wykop 3, usytuowany około 70 m na zachód od pierwszego dostarczył dobrze izolowanego skupienia, jednak o nieco innym inwentarzu kulturowym. Inwentarz tego skupienia odpowiada typologicznie zespołom schyłkowo-paleolitycznym, przeważają w nim ilościowo rylce nad drapaczami i brak zupełnie form typowo mezolitycznych, w tym silnie zużytych i wielokrotnie naprawianych narzędzi skrobaczowatych.

Stanowisko zasługuje na dalsze szczegółowe badanie. Na stanowisku nie powinna być prowadzona głęboka orka, jak to miało miejsce dotychczas.

KOZŁÓW, pow. Jędrzejów

Katedra Archeologii Uniwersytetu
Jagiellońskiego w Krakowie

Stanowisko 1

Badania prowadził dr Bolesław Ginter. Finansował Uniwersytet Jagielloński.

Pierwszy sezon badań. Osada z materiałami schyłkowopaleolitycznymi i mezolitycznymi.

Stanowisko położone jest na niskiej wydmie, w dużej części zniszczonej. W obrywie drogi znaleziono ponad 100 wyrobów krzemiennych.

W miejscu najgęstszego występowania artefaktów założono wykop o powierzchni 1 ara. Z terenu wykopu pochodzi ponad 2 600 wyrobów